

УДК 346.548.366.5

ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ СПОЖИВАЧІВ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ

Студ. О.Л. Яницька, гр. БП-2-17
Науковий керівник А.Ю. Олійник
Київський національний університет технологій та дизайну

Мета і завдання. Мета: Дослідити підстави притягнення і види юридичної відповідальності за порушення прав споживачів в умовах реформування громадянського суспільства в Україні. Завдання: Охарактеризувати головні діяння суб'єктів господарювання за порушення прав споживачів за які вони понесуть юридичну відповідальність згідно Закону України «Про захист прав споживачів».

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження виступають споживачі як жертви халатного ставлення суб'єктів господарювання.

Методи та засоби дослідження. Аналіз науково-теоретичних джерел та інформації про юридичну відповідальність за порушення прав споживачів в умовах реформування громадянського суспільства в Україні, як досить важливої проблеми в наш час.

Наукова новизна та практичне значення отриманих результатів. Набуло подальшого розвитку вирішення питання захисту прав споживачів тому що вони мають право на придбання товарів належної якості.

Результати дослідження. Відділ з питань захисту прав споживачів попереджає суб'єктів господарювання про відповідальність за порушення законодавства про захист прав споживачів. Основним Законом України встановлено, що кожен зобов'язаний неухильно додержуватися Конституції України та законів України, не посягати на права і свободи, честь і гідність інших людей. Незнання законів не звільняє від юридичної відповідальності (стаття 68 Конституції України). Перелік порушень, за які з суб'єкта господарювання стягується штраф, розмір і порядок його стягнення визначається Законом України «Про захист прав споживачів» (надалі – Закон), який регулює відносини між споживачами товарів, робіт і послуг та виробниками і продавцями товарів, виконавцями робіт і надавачами послуг різних форм власності, встановлено відповідальність суб'єктів господарювання сфери торговельного та інших видів обслуговування, у тому числі ресторанного господарства, за порушення законодавства про захист прав споживачів (ст. 23). Одним із основних конституційних прав громадянина, реалізація якого вимагає встановлення певних гарантій, є право споживачів-громадян на придбання товарів належної якості. Проголошення Конституцією України права громадян на безпечне для життя і здоров'я довкілля та на інформацію про якість харчових продуктів зобов'язує державу, органи місцевого самоврядування створити організаційно-правові, соціально-економічні та примусово-владні гарантії збереження цього права. Водночас усі громадяни і юридичні особи зобов'язані дотримуватися встановлених щодо цього права правил.

Таким чином, держава встановила певні гарантії, і усі закони та інші нормативно-правові акти мають відповідати наведеній конституційній нормі.

Юридична відповідальність є важливим елементом правового регулювання суспільних відносин. Її суть полягає в цілеспрямованому впливі на поведінку індивіда за допомогою юридичних заходів, з метою охорони і захисту суспільних відносин від будь-яких незаконних порушень за допомогою примусових заходів, що приводить до впорядкування суспільних відносин та надання їм системності та стабільності. Згідно положеннями Закону України «Про захист прав споживачів», визначаються протиправними наступні діяння:

- 1) відмова споживачу в реалізації його прав, установлених частиною першою статті 8 (права споживача у разі придбання товару неналежної якості), частиною першою статті 9 (права споживача при придбанні товару належної якості) і частиною третьою статті 10 Закону України «Про захист прав споживачів» (права споживача у разі порушення умов договору про виконання робіт, надання послуг);
- 2) виготовлення або реалізацію продукції, що не відповідає вимогам нормативних документів;

3) реалізацію продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації в Україні, але у документах, згідно якими її передано на реалізацію, відсутні реєстраційні номери сертифіката відповідності або свідоцтва про визнання відповідності;

4) виготовлення або реалізацію продукції, що не відповідає вимогам нормативних документів, нормативно-правових актів стосовно безпеки для життя, здоров'я та майна споживачів і навколишнього природного середовища;

5) реалізацію продукції, забороненої відповідним державним органом для виготовлення та реалізації (виконання, надання).

Основним способом захисту порушеного права громадянина споживача є відшкодування шкоди, заподіяної товарами (роботами, послугами) неналежної якості. Порядок стягнення зазначених штрафів визначається КМ України. Згідно із ст. 16 Закону України «Про захист прав споживачів» шкода, завдана життю, здоров'ю або майну споживача дефектною продукцією або продукцією неналежної якості, підлягає відшкодуванню в повному обсязі, якщо законом не передбачено більш високої міри відповідальності.

Право вимагати відшкодування завданої шкоди визнається за кожним потерпілим споживачем незалежно від того, чи перебував він у договірних відносинах з виробником (виконавцем, продавцем). Таке право зберігається протягом встановленого строку служби (строку придатності), а якщо такий не встановлено, - протягом десяти років з дати введення в обіг такої продукції її виробником за умови, що споживач зобов'язується довести: 1) наявність шкоди; 2) наявність дефекту в продукції; 3) наявність причинно-наслідкового зв'язку між такими шкодою та дефектом.

Виробник (виконавець) несе відповідальність за шкоду, завдану життю, здоров'ю або майну споживача, що виникла у зв'язку з використанням речей, матеріалів, обладнання, приладів, інструментів, пристосувань чи інших засобів, необхідних для виробництва товарів, виконання робіт або надання послуг, незалежно від рівня його наукових і технічних знань.

Слід зазначити, що виробник (виконавець, продавець) може бути звільненим від відповідальності, якщо доведе, що:

- 1) шкоду завдано з вини самого споживача внаслідок порушення ним встановлених правил використання, зберігання чи транспортування продукції або дії непереборної сили;
- 2) не вводив продукцію в обіг;
- 3) дефект у продукції виник внаслідок додержання виробником вимог законодавства або виконання обов'язкових для нього приписів органів державної влади.

У зв'язку через необізнаність споживачів, вони часто стають постраждалими. Саме тому необхідно направити наші зусилля на повідомлення суспільству про їхні права у сфері продажу товарів та надання послуг.

Висновок. Право споживача на захист захищається Конституцією і законами України. Спеціальним законом, що регулює право споживачів на захист є Закон України від 15 грудня 1993 р. «Про захист прав споживачів». За порушення законодавства настає цивільно-правова, фінансова, матеріальна, адміністративна і кримінальна відповідальність.

Ключові слова: юридична відповідальність, фінансова відповідальність, цивільно-правова відповідальність, адміністративно-правова відповідальність, кримінальна відповідальність.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дудла І.О. Захист прав споживачів. Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 448с.
2. Примак В.Д. Цивільно-правовою відповідальністю юридичних осіб: монографія / Примак В.Д. – К.: ЮрінкомІнтер. – 2007. – 429с.
3. Кузьміна С. Види порушень прав споживачів з боку суб'єктів господарювання/ С. Кузьміна, Л. Левчук // Юридичний вісник України. – 2005. – №34. – С. 15-20.
4. Бонь Б.О. Юридична відповідальність за порушення прав споживачів // Міжнародна науково-практична Інтернет конференція «Актуальні проблеми товарознавства, торговельного підприємництва та захисту прав споживачів». Тези доповідей. – 2014. – С. 13-14.